

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van vragen met de daarop gegeven antwoorden. De vragen zijn op 2 oktober 2023 voorgelegd aan de regering.

Onder het voorbehoud dat de regering op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen tijdig en genoegzaam zal hebben geantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Klink

De griffier van de commissie,
Nava

Nr	Vraag
1	Hoe verhoudt het Nederlandse Herstel- en Veerkrachtplan (HVP) zich tot de eveneens op langetermijn gerichte investeringen van het Nationaal Groeifonds (NGF)? Hoe verhouden de zeven uitgaven-maatregelen waaraan EZK binnen het HVP uitvoering geeft, te weten: AiNed, Groenvermogen Waterstof, Nationaal Onderwijslab, Quantum Delta NL, Health RI, Investeringssubsidie Duurzame Energie, Wind op Zee, zich tot de doelstellingen en uitgaven van het NGF? Is er sprake van nauwe complementariteit en synergie? Zo ja, welke? Welke andere brede effecten zullen deze HVP uitgaven-maatregelen hebben voor het langetermijn verdienvermogen en welke effecten zijn beoogd?
2	Waaruit blijkt dat de Nederlandse economie in internationaal perspectief goed hersteld is?
3	Wat was de werkloosheid afgelopen jaar? Hoeveel bedrijven zijn er failliet gegaan? Kunt u aangeven wat de voornaamste reden is voor de faillissementen?
4	Door en in welk sectoren wordt het meeste geïnvesteerd? En wat is de aard van deze investeringen?
5	U stelt dat de mate van valorisatie van wetenschappelijke kennis in Nederland ruimte kent voor verbetering. Hoe blijkt uit de begroting dat u valorisatie gaat verbeteren?
6	U stelt: «We zijn een land waar bedrijven zich graag vestigen en groeien.» Waarop baseert u feitelijk de bewering dat we een land zijn waar bedrijven zich graag vestigen en groeien, aangezien het tegendeel waar lijkt te zijn (afgelopen week alleen al vertrokken MSD, in de Eemshaven bedrijven en luidde ASML de noodklok)?
7	Hoeveel van het Klimaatfonds is momenteel vrij besteedbaar? Hoeveel is gealloceerd voor innovatie? Hoe profiteren (innovatieve) Nederlandse bedrijven hiervan?
8	Hoeveel van de eerste, tweede en derde ronde van het NGF is al uitgegeven c.q. juridisch verplicht? Wat is de status van de vierde ronde?
9	Zijn er middelen voor het kwaliteitsbudget voor energieopwekkingsprojecten in de begroting gereserveerd? Zo ja, onder welke post valt dit?
10	Hoeveel gas kan op de Noordzee worden gewonnen binnen de 1,5 graden doelstelling, zoals afgesproken in het Noordzeeakkoord?
11	Kunt u al aangeven welke sleuteltechnologieën in de nieuwe technologiestrategie zullen worden opgenomen? Kun u aangeven op welke wijze deze sleuteltechnologieën worden geselecteerd? Wat is de rol van de bedrijven en kennisinstellingen hierbij?
12	Welke andere middelen dan het NGF heeft EZK tot haar beschikking? In hoeverre stelt het NGF EZK en bedrijven in staat om daadwerkelijk snel en wendbaar te opereren? Welke ruimte voor verbetering ziet u daar?
13	Wat bedoelt u met «EZK zal haar private partners wijzen op het belang van samenwerking»?
14	Op welke wijze en op welke terreinen bent u voornemens vanuit eigen inkoop- en aanbestedingsbeleid zal EZK het goede voorbeeld geven?
15	Kunt u concrete voorbeelden noemen uit de recente historie waarin u bij bedrijfsovernames door statelijke actoren had willen ingrijpen? Is uw verwachting dat u met 100 miljoen in het beschermingsfonds economische veiligheid enige slagkracht heeft om bedrijfsovernames van statelijke actoren van bedrijven in strategische technologieën tegen te gaan?

- 16 Hoe geeft u concreet handen en voeten aan uw voornemen de R&D-uitgaven door bedrijven en kennisinstellingen te stimuleren en extra aandacht te vragen voor de benutting van kennis door het bedrijfsleven, in het bijzonder door startups en scale-ups?
- 17 Welke scherpe keuzes maakt u, heeft u in het kader van het Missiegedreven Innovatiebeleid kader gemaakt of voorziet u te gaan maken? Hoe waarborgt u in de nieuwe KIA's een fair balance tussen de partners binnen de Triple Helix en dat ook de positie van bedrijven in de toekenning van subsidies gewaarborgd blijft met het oog op valorisatie van kennis uit de samenwerking tussen bedrijven en onderzoeksinstellingen?
- 18 Aan welke strategische agenda refereert u als u stelt dat «met de strategische agenda (...) het kabinet (werkt) aan een blijvend sterk ondernemingsklimaat met een focus op bedrijfsactiviteiten die cruciaal zijn voor de transitie en de weerbaarheid van de economie. Zo is EZK, onder andere, een monitor ondernemingsklimaat en een impacttoets voor «nationale koppen» op Europese regelgeving aan het uitwerken»? Kunt u meer vertellen over de inhoud ervan? En als u stelt «onder andere», welke andere maatregelen dan de hier genoemde heeft u voor ogen? Gaat u ook in gesprek met de sector zelf, zodat zij de pijnpunten op het gebied van het ondernemingsklimaat kunnen adresseren?
- 19 Hoe veel mkb-bedrijven kent Nederland?
- 20 Hoe veel multinationals huisvest Nederland op dit moment? Wat is de toegevoegde waarde van deze multinationals aan onze economie? Hoe veel werkgelegenheid bieden multinationals in Nederland? Hoe veel banen hiervan zijn direct en hoe veel banen hiervan zijn indirect?
- 21 Hoe beoordelen mkb-bedrijven op dit moment de overheidsdienstverlening? Kan u dit verbeteren?
- 22 Hoe beoordelen mkb-bedrijven op dit moment de financieringsmogelijkheden? Hoe kan een financieringshub daarbij helpen?
- 23 Wat is de voortgang van de door de Kamer verzochte inspanning om het brede startup en scale-up landschap bijeen te brengen zodat de verschillende spelers elkaar kunnen versterken?
- 24 Welk instrumentarium is denkbaar bij het beter richten op internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen? Kunnen mkb-bedrijven hier betere ondersteuning bij verwachten?
- 25 Kunt u aangeven welke inspanningen u voornemens bent te doen om de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) nog sterker te positioneren? Met welk beoogd resultaat?
- 26 Kunt u aangeven op welke termijn resultaten worden verwacht van uw verzoek aan het investeringsfonds Invest-NL te verkennen of pensioenfondsen een rol kunnen spelen in de funding van durfkapitaalfondsen en wanneer deze worden gedeeld met de Kamer?
- 27 Kunt u aangeven welke uitgaven worden gedaan, zijn gereserveerd of voorzien zijn qua bijdragen van Nederland aan de verschillende IPCEIS?
- 28 Wat gaat u doen om de beschikbaarstelling van de 3,5 GHz-band voor mobiele communicatie door consumenten en bedrijven definitief doorgang te laten vinden?
- 29 Op welke wijze beoogt u deze maatschappelijke waarde van de overheidskoop te vergroten? Welke rol speelt strategisch aanbesteden hierbij? En heeft u, mede naar aanleiding van vragen vanuit de Kamer hierover, inmiddels al lessen getrokken uit hoe andere landen hun aanbestedingsbeleid strategisch inzetten om de eigen mkb en industrie te bevorderen en te versterken?
- 30 Hoe veel bedrijven hebben een Tegemoetkoming Vaste Lasten aangevraagd? Wat was het gemiddelde bedrag per toekenning?

- 31 Hoe komt het dat tot 2023 ondernemingen nauwelijks gebruik hebben gemaakt van het TOA-krediet? Hoe gaat u ervoor zorgen dat hier meer gebruik van gemaakt gaat worden?
- 32 Hoeveel geld wordt de komende jaren vanuit de SDE-regelingen omgebogen, en waar wordt dit geld precies heen omgebogen?
- 33 Hoeveel bedrijven hebben een aanvraag voor de Tegemoetkoming Energiekosten energie-intensief midden- en kleinbedrijf (TEK) gedaan en hoeveel bedragen hebben een subsidie ontvangen? Wat was het gemiddelde bedrag dat bedrijven ontvangen hebben?
- 34 Verwacht u dat de komende tijd meer kapitaalverstrekkingen voor regionale netbeheerders nodig zijn?
- 35 Welke kaders om aanbestedingen te gebruiken als strategisch beleidsinstrument om doelen als duurzaamheid en open strategische autonomie te bevorderen bedoelt? En is ook een doel het bevorderen van de nationale industrie en mkb om zo ons innovatieve verdienvermogen te versterken?
- 36 Kunt u toelichten hoeveel middelen voor 2024 beschikbaar zijn voor de Strategie Digitale Economie? Kunt u toelichten waar deze middelen precies terug te vinden zijn op de begroting van EZK (of elders)? In hoeverre zijn er meer of minder middelen beschikbaar gekomen voor de Strategie Digitale Economie in 2024 ten opzichte van 2023?
- 37 Kunt u toelichten of en zo ja, hoeveel (extra) middelen nodig zijn om risico's van digitale strategische afhankelijkheidsrelaties te mitigeren? In hoeverre is in de begroting van 2024 hiermee al rekening gehouden?
- 38 Is in het vervolg Programma Beter Aanbesteden ook ruimte voor lessen die uit een internationale vergelijking te trekken zijn, zoals deze bijvoorbeeld aan u in juni is overhandigd in de analyse Maritieme aanbestedingen van de NMT? Kunt u aangeven welke lessen u trekt of gaat trekken op basis van deze analyse van het (nu)level playing field in Europa?
- 39 Hoe vordert u met het uitvoeren van de motie die u verzoekt voor de middellange termijn een interdepartementale budgettaire verkenning uit te voeren met als doel uitvoering te geven aan het NSO-advies om het ambitieniveau van 4,7% bnp-aandeel in optionele ESA-programma's te bereiken en hier eventueel al in tussentijdse ESA-inschrijvingen de volgende stap voor te zetten?
- 40 Welk budget zal worden vrijgemaakt om de doelstellingen van de te publiceren Nationale technologiestrategie te bereiken? Kunt u aangeven welke rol spelen Europese gelden hierin spelen, zoals de IPCEIS of het European Tech Champions Initiative?
- 41 Ten opzichte van wie of wat draagt de industrie bovengemiddeld veel bij aan innovatie, productiviteit en hoogwaardige banen, hoeveel meer, en om welke innovatie, productiviteit en banen gaat?
- 42 Welke percentage van de eigen inkoop door bedrijven is inmiddels circulair?
- 43 Hoe wordt de hoogte van de subsidies vanuit de maatwerkafspraken bepaald?
- 44 Hoe is de wederkerigheid in de maatwerkafspraken precies geborgd?
- 45 Welk percentage plastics die in Nederland worden geproduceerd is voor de export?
- 46 Wat betekent de 11.940.000 euro voor «Urgenda maatregelen industrie»? Wat zijn dit voor maatregelen? Bij welke bedrijven?

- 47 Op welke wijze bent u voornemens een goede campus- en ecosysteeminfrastructuur van het start-up beleid te ondersteunen? Heeft u inmiddels een reactie kunnen geven op de oproep van Netwerken Kennissteden Nederland (NKN) en hun Verbindingsagenda die u in juni in ontvangst heeft genomen met daarin de oproep oog te hebben voor het fysieke aspect van waar innovatie uiteindelijk moet landen?
- 48 Kunt u motiveren waarom u ervoor kiest geen toelichting te geven bij een groot deel van de uitgaven in het kader van het bedrijvenbeleid (m.n. op artikel 2)? Kunt u deze alsnog geven? Wat is de achterliggende verklaring voor de daling van uitgaven aan RVO, TNO en KvK in het kader van het bedrijvenbeleid? Kunt u een update geven van het deel van de middelen op het Toekomstfonds op dit moment reeds juridisch verplicht is? Welke acties onderneemt u om te zorgen dat de middelen op het Toekomstfonds in 2024, alsmede mogelijk doorgeschoven middelen uit 2023, daadwerkelijk bij de beoogde doelgroepen terecht komt?
- 49 Nu de energiebesparingsplicht naar 7 jaar gaat, veranderen de voorwaarden voor de Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI) dan ook naar 7 jaar?
- 50 In welke post zit het budget voor het Nationaal Klimaat Platform? Hoeveel is daar de komende jaren voor begroot?
- 51 Hoeveel energiecoöperaties hebben subsidies ontvangen uit de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE) en hoeveel uit de subsidieregeling Stimulering Duurzame Energie (SDE)?
- 52 Welke beschikkingen zijn afgegeven voor CCS-projecten? Wat is de totale omvang hiervan?
- 53 Hoeveel budget gaat er naar ondersteunen inzet waterstof in raffinaderijen?
- 54 Wat is het gemiddelde energieverbruik en de gemiddelde energielasten van verschillende type bedrijven/organisaties, uitgesplitst in de prijs voor energie, energiebelasting, enzovoort (bijvoorbeeld voor een gemiddelde bakker, kantoorgebouw, chemiebedrijf, enzovoort)?
- 55 Wat zijn de 30 grootste gasverbruikers van Nederland?
- 56 Waarom loopt het bedrag Schadeafhandeling Mijnbouwschade Limburg langzaam op komende jaren? Kunt u beschrijven hoe deze middelen worden ingezet?
- 57 Op welke berekening is het bedrag in 2024 en 2025 gebaseerd voor de post Schadeafhandeling Mijnbouwschade Limburg?
- 58 Waarop zijn de gelijke bedragen in 2026 en 2027 gebaseerd voor de post Schadeafhandeling Mijnbouwschade Limburg?
- 59 Werkt men met omgekeerde bewijslast bij de toekenning van middelen uit de post Schadeafhandeling Mijnbouwschade Limburg?
- 60 Waarom staat de SCE voor 2024 op 0 euro?
- 61 Waarom staat het ontwikkelfonds energiecoöperaties warmteprojecten in 2024 op 0 euro?

- 62 Ten aanzien van de Subsidieregeling Duurzame Scheepsbouw (SDS) de volgende vragen. Klopt het dat er voor 2024 en opvolgende jaren nog geen geld is vrijgemaakt om de SDS-regeling open te stellen voor nieuwe projecten? Wat is de stand van zaken van de evaluatie van de SDS-regeling en wanneer wordt deze opgeleverd? Op welke wijze wordt deze evaluatie uitgevoerd en hoe wordt de industrie daarbij betrokken? Bent u voornemens om te zorgen dat de evaluatie ruim op tijd is afgerond vóórdat de SDS-regeling is gesloten voor nieuwe aanvragen? Wanneer verwacht u een besluit te nemen over het (al dan niet structureel) continueren van de SDS-regeling?
En aanvullend, is er in de begroting 2024 al rekening gehouden met de implementatie van de sectoragenda voor de maritieme maakindustrie?
- 63 Wat is de stand van zaken van de evaluatie van de SDS-regeling en wanneer wordt deze opgeleverd? Op welke wijze wordt deze evaluatie uitgevoerd en hoe wordt de industrie daarbij betrokken? Bent u voornemens om te zorgen dat de evaluatie ruim op tijd is afgerond vóórdat de SDS-regeling is gesloten voor nieuwe aanvragen? Wanneer verwacht u een besluit te nemen over het (al dan niet structureel) continueren van de SDS-regeling?
- 64 Welke resultaten verwacht u voor de uitrol van wind op zee voor 2024?
- 65 Welke partijen hebben voordeel van het vullen van de gasopslag Bergermeer
- 66 Hoe hoog zal de beoogde heffing zijn? (Bergermeer)
- 67 Welke partij zal de baten ontvangen van deze heffing? Deelt de regio ook in de baten?
- 68 Kunt u specificeren waar de middelen voor de post energiecoöperaties warmtefonds heen gaan? Waar is dit bedrag op gebaseerd?
- 69 Kunt een schatting geven van het aantal projecten dat steun krijgt via de post energiecoöperaties warmtefonds?
- 70 Waar is het bedrag voor Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER) op gebaseerd? Waar gaan deze middelen naartoe?
- 71 Staan er extra middelen voor de uitrol van zonnepanelen ter compensatie van de afbouw van de salderingsregeling, en welke zijn dat precies?
- 72 Hoeveel fte wordt op het ministerie ingezet voor energiebesparing? Hoeveel daarvan wordt ingezet voor energiebesparing van de industrie?
- 73 Met welke partijen is nader overleg nodig om de uitvoerbaarheid van de kabinetsbeloften te kunnen borgen?
- 74 Welke maatregel zal volgens het IMG mogelijk een groter budgettair beslag opeisen?
- 75 Hoe groot zal dit extra budgettair beslag zijn?
- 76 Is er dekking voor het extra budgettair beslag?
- 77 Wat is de oorzaak van het extra budgettair beslag?
- 78 Komt de uitvoering van de kabinetsbeloften in gevaar?
- 79 Is het nog beschikbare bedrag van € 150 miljoen voldoende om tot 2028 dekking voor de waardevermeerderingsregeling te hebben?
- 80 Van hoeveel schrijnende situaties is er sprake?
- 81 Hoeveel gevallen van knelpunten zijn er bekend bij de NCG en bij het IMG?
- 82 Is in de geschatte aardgasproductie rekening gehouden met het versnellingsplan voor aardgaswinning op de Noordzee?
- 83 Hoeveel fulltime equivalent (fte) wordt op het ministerie ingezet voor kernenergie?
- 84 Welke kerncentrales wereldwijd hebben in de afgelopen 5 jaar te maken gehad met een kostenoverschrijding en het overschrijden van de tijdsplanning?

- 85 Kunt u aangeven hoe uitvoering is gegeven aan de motie van het lid Paternotte c.s. over bij de oplossingen voor het energie-intensieve mkb ook kijken naar gerichte ondersteuning van scholen en culturele instellingen? Kunt u aangeven waar deze middelen precies terecht zijn gekomen?
- 86 Wat is de stand van zaken rondom de bij- en meestook van biomassa in kolencentrales? Hoeveel biomassa wordt er naar verwachting in 2023 nog bij- en meegestookt? Hoeveel subsidie gaat hierheen?
- 87 Wat is het verschil tussen bijstook van biomassa en meestook van biomassa?
- 88 Hoe verhoudt de ambitie die uw ministerie heeft t.a.v. van de Topsectoren Life Sciences & Health, Chemie, zich tot de inzet van Nederland (VWS) op het EU Pharma package? Bent bekend met de zorgen vanuit de farmaceutische industrie (een vd grootste R&D investeerders in NL) dat de strategie die Nederland hierop volgt geen oog heeft voor het vestigingsklimaat? Is EZK betrokken bij de Nederlandse inzet?
- 89 Kunt u toelichten wat uw inzichtbehoefte is voor de verschillende in de SEA benoemde strategische thema's? Kun u daarbij specifiek ingaan op «Goed werkende (digitale) economie en markten? In hoeverre acht u het mogelijk om op basis van de geprogrammeerde evaluaties te kunnen komen tot een integraal oordeel over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid op de verschillende strategische thema's?
- 90 Waarom zijn de via de Voorjaarsbesluitvorming Klimaat toegekende middelen voor kennisinfra kernenergie en de ontwikkeling van small modular reactors (SMR) slechts gedeeltelijk terug te vinden in de voorliggende begroting?
- 91 Wat is nodig om ervoor te zorgen dat de resterende middelen van de via de Voorjaarsbesluitvorming Klimaat toegekende middelen voor kennisinfra kernenergie en ontwikkeling van SMR's daadwerkelijk gereserveerd en beschikbaar gesteld worden via de begroting van Economische Zaken en Klimaat?
- 92 Waarom lopen de middelen voor nucleaire kennisinfra per 2025 af? Waarom is er niet gekozen voor een structurele financiering van kennisinfrastructuur?
- 93 Waarop baseert u het begrote bedrag voor de ondersteuning van de ontwikkeling van SMR's (Small Modular Reactors)? Waarom is niet gekozen voor structurele financiering?
- 94 Kunt u specificeren waar het geld heen gaat voor de ontwikkeling van SMR's?
- 95 Worden de middelen voor de ontwikkeling van SMR's ook ingezet voor de ontwikkeling van thorium-reactoren?
- 96 Hoeveel elektrolysecapaciteit verwacht u met de toegekende 1 miljard euro voor elektrolyse te kunnen realiseren?